

בראשית

(דף ג ע"א)

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אֹר, אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מִכָּאן
מִשְׁמַע, דְּעַקְרָן קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא לְהַנִּי
נְטִיעָן, וְשְׁתִּיל לֹון. דְּכְתִיב יְהִי.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר אֹר שְׁכָבָר הָיָה, תַּנּוּן. דְּכְתִיב
וַיְהִי אֹר. וְהָיָה לֹא כְתִיב, אֲלֹא וַיְהִי.

כִּד אֶסְתַּפַּל קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא בְּאֵינוּן דְרִין
דְרִשְׁיַעֲיָא, דְלֹא יִתְחַזֵּן לְהֵוָה נְהוּרָא,
גְּנִיז לִיה. הָדָא הוּא דְכְתִיב (איוב לח טו) וַיִּמְנַע
מִרְשָׁעִים אֹרְם. וְלִמָּאן גְּנִיז לִיה. לְצַדִּיקָא
דְוָקָא, כְּמָא דְכְתִיב (תהלים צו יא) אֹר זְרוּעַ לְצַדִּיק
וְלִישְׂרֵי לֵב שְׁמַחָה. וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אֹר,
הָדָא הוּא דְכְתִיב (ישעיהו מא ב) מִי הָעִיר מִמְזֻרָח.

וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאֹר כִּי טוֹב, מֵאִי רָאָה.
אָמַר רַבִּי חֲזִיא כְּדָקָא אֲמַרְן, חֲמָא
בְּעוּבְדֵיהוֹן דְרִשְׁיַעֲיָא, וּגְנִיז לִיה. רַבִּי אַבָּא
אָמַר, וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאֹר כִּי טוֹב, לְגַנְזֵי
אוֹתוֹ. וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאֹר כִּי טוֹב, דְלֹא
אֶשְׁתַּכַּח בֵּיה רִיתְחָא. כְּתִיב הֲכֵא כִּי טוֹב,
וּכְתִיב הָתָם (במדבר כד א) כִּי טוֹב בְּעֵינֵי ה' לְבָרְךָ
אֶת יִשְׂרָאֵל. וְסִיפֵיה דְקָרָא אוֹכַח, דְכְתִיב,
וַיִּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאֹר וּבֵין הַחֲשֵׁף. וּבְגִין
כֶּף לֹא אֶשְׁתַּכַּח בֵּיה רִיתְחָא, וְאָף עַל גַּב
דְשְׁתִּיף לֹון קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא כְּחָדָא.

הָא חֲזִי, נְהִירוֹ עֲלָאָה לְמַהוּי נְהִיר הָאִי אֹר.
וּמַהְהוּא נְהִירוֹ חִידוֹ לְכֻלָּא בֵּיה. וְהוּא
יְמִינָא לְאַתְעֻטְרָא גְלוּפִי גְלוּפִין בְּהַדְיָה. וְהָא
אֲתַמָּר, דְכְתִיב (תהלים לא כ) מָה רַב טוֹבְךָ אֲשֶׁר
צִפְנָתָ לִירְאִיךָ, דָּא אֹר קְדַמָּאָה, דְגְּנִיז קוּדְשָׁא
בְרִיךְ הוּא לְצַדִּיקָא, לְאֵינוּן דְחִלִּי חֲטָאָה
כְּדָקָא מְרָן. וַיְהִי עָרֵב, מִסְטָרָא דְחֲשֵׁף. וַיְהִי
בְקָר, מִסְטָרָא דְאֹר. וּמַגּוֹ דְאֵינוּן דְמִשְׁתַּתְּפִין
כְּחָדָא, כְּתִיב יוֹם אֶחָד.

פְּרֻשַׁת בְּרֵאשִׁית

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אֹר (בראשית א ג),
אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מִכָּאן מִשְׁמַע
שְׁעַקְר הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת
הַנְּטִיעוֹת הַלְלוּ וְשִׁתְּל אוֹתָן,
שְׁכָתוּב יְהִי.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, הָאֹר שְׁכָבָר הָיָה
שְׁנִינּוּ. מִשְׁמַע שְׁכָתוּב וַיְהִי אֹר.
וְהָיָה לֹא כְתוּב, אֲלֹא וַיְהִי.

וּכְשֶׁהֲתַכְרַב הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
בְּאוֹתָם הַדּוֹרוֹת שֶׁל הַרְשָׁעִים שֶׁלֹא
רְאוּיִים לְאוֹתוֹ הָאֹר, גְּנִז אוֹתוֹ. זֶהוּ
שְׁכָתוּב (איוב לח טו) וַיִּמְנַע מִרְשָׁעִים
אוֹרָם, וְלִמִּי גְנִז אוֹתוֹ? דְוָקָא
לְצַדִּיקִים, כְּמוֹ שְׁכָתוּב (תהלים צו יא)
אֹר זְרוּעַ לְצַדִּיק וְלִישְׂרֵי לֵב שְׁמַחָה.
וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אֹר, זֶהוּ שְׁכָתוּב
(ישעיהו מא ב) מִי הָעִיר מִמְזֻרָח.

וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאֹר כִּי טוֹב
(בראשית א ד), מָה רָאָה? אָמַר רַבִּי
חֲזִיא, כְּמוֹ שְׁאֲמַרְנוּ, רָאָה אֶת מַעֲשֵׂי
הַרְשָׁעִים וּגְנִז אוֹתוֹ. רַבִּי אַבָּא אָמַר,
וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאֹר כִּי טוֹב, לְגַנְזֵי
אוֹתוֹ. וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאֹר כִּי
טוֹב, שֶׁלֹא נִמְצָא בוֹ רִגְזוֹ. כְּתוּב כָּאֵן
כִּי טוֹב, וְכְתוּב שֵׁם (במדבר כד א) כִּי
טוֹב בְּעֵינֵי ה' לְבָרְךָ אֶת יִשְׂרָאֵל,
וְסוּף הַכְּתוּב מוֹכִיחַ, שְׁכָתוּב (בראשית
א ד) וַיִּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאֹר וּבֵין
הַחֲשֵׁף, וּמִשּׁוּם כֶּף לֹא נִמְצָא בוֹ
רִגְזוֹ, וְאָף עַל גַּב שְׁשִׁתַּף אוֹתָם
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יְחַד.

כֵּא וּרְאָה, הָאֹר הַעֲלִיּוֹן שִׁיחָה
הָאֹר הַזֶּה מְאִיר, וּמֵאוֹתוֹ הָאֹר
שְׁמַחַת הַכּל בוֹ, וְהוּא הַיְמִין
לְהַתְעַטֵּר חֲקוּקֵי הַחֲקִיקוֹת עִמּוֹ,
וְהָרִי נִתְבָּאָר, שְׁכָתוּב (תהלים לב ג) מָה
רַב טוֹבְךָ אֲשֶׁר צִפְנָתָ לִירְאִיךָ, זֶה
הָאֹר הָרֵאשׁוֹן שֶׁגְּנִז הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא לְצַדִּיקִים לְאוֹתָם יְרָאֵי הַחֲטָא,
כְּמוֹ שְׁאֲמַרְנוּ. וַיְהִי עָרֵב, מִצַּד
הַחֲשֵׁף. וַיְהִי בְקָר, מִצַּד הָאֹר.
וּמִתּוֹךְ שֶׁהֵם מִשְׁתַּתְּפִים יְחַד, כְּתוּב
יוֹם אֶחָד.